

О.В. Михайленко

кандидат педагогічних наук, доцент

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

ІННОВАЦІЙНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК УМОВА САМОРЕАЛІЗАЦІЇ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

Інноваційність освітніх процесів, упровадження інноваційних компонентів у традиційну освітню діяльність стали на сьогодні основою конкурентоспроможності вищої освіти України в цілому і окремих її галузей. Відповідно до Концепції розвитку педагогічної освіти на 2020-2025 рр. розвиток наукової й інноваційної діяльності в освіті, підвищення якості освіти на інноваційній основі мають стати одним із ключових напрямів освітньої політики в нашій державі.

Концептуальним засадам інноваційного розвитку закладів вищої освіти, створенню їхнього інноваційного освітнього середовища присвятили роботи такі науковці, як: Л. Мацук, О. Кузенко, О. Куклін, П. Саух, Л. Смолінчук, І. Сяська та інші науковці.

Відмінною сутнісною характеристикою інноваційного освітнього середовища є синтез основних чинників розвитку особистості – середовища життєдіяльності, виховання, самоосвіти та самовиховання, спрямованих на реалізацію творчого потенціалу кожного студента. Таке середовище є комплексною формою функціонування та реалізації основоположних принципів інноваційної педагогіки та є єдиним освітнім простором освітнього закладу, що дозволяє кооперувати зусилля всіх зацікавлених суб'єктів у якісній підготовці майбутніх фахівців [3].

Особистісний зміст інноваційного освітнього середовища полягає у створенні умов для розвитку всіх сутнісних сил і творчих потенціалів студента та побудови на цій основі базису для успішної професійної підготовки та кар'єри. Соціальний зміст інноваційного освітнього середовища полягає у підготовці конкурентоспроможного фахівця.

Основними тенденціями розвитку інноваційного освітнього середовища є взаємопроникнення (конвергенція) та зближення зовнішньої та внутрішньої складових освітнього середовища освітнього закладу: посилення впливу суспільного фактору на розвиток інноваційного середовища; посилення залежності динаміки розвитку інноваційного середовища від інформаційно-технологічної складової; інтеграція науково-дослідної роботи з інтересами освітніх установ; гармонізація особистісних та професійних сенсів, організація та зміст підготовки фахівців в освітньому закладі [4]

У порівнянні з традиційною системою навчання стратегічною спрямованістю інноваційної діяльності є якісна зміна особистості здобувача освіти. Це передбачає використання принципово нових або вдосконалених освітніх програм. Пріоритетні завдання інноваційної діяльності – розвиток природних здібностей, творчого нестандартного мислення, здатності самостійно орієнтуватися в інформаційному просторі та вміння правильно вмотивувати свої дії. Упровадження інновацій у педагогічний процес закладу вищої освіти покликане забезпечити підвищення якості навчання і знизити витрати на досягнення звичних результатів освіти.

Інноваційне освітнє середовище надає можливість всім її суб'єктам бути включеними у взаємодію через створення, впровадження та рефлексію нововведень. Даний фактор впливає на розвиток екзистенційної сфери – усвідомлення себе як творчої індивідуальності, свого місця у суспільній, освітній та професійній діяльності, розуміння свого творчого потенціалу у сфері професійної освіти та майбутньої професійної діяльності; прояв незалежності, свободи у виборі своїх дій, думок, вчинків [6].

Інноваційно-освітнє середовище стає провідним чинником самореалізації як окремих суб'єктів, так і педагогічних співтовариств. В основі самореалізації лежить принцип єдності свідомості та діяльності (С.Л. Рубінштейн), що стимулюється інноваційним освітнім середовищем освітнього закладу, особистісними, професійними та соціальними мотивами суб'єктів освітнього процесу. Однією з основних характеристик самореалізації як найвищого типу

творчості є незалежність його носіїв від традиційних варіантів вирішення проблем та спрямованість їх ідей та проєктів у майбутнє.

В основі стратегії підготовки кадрів лежить ідея створення інноваційного освітнього середовища, орієнтованого на розвиток стратегій самореалізації. Самореалізація особистості пов'язана з процесом здійснення самого себе в житті та професійній діяльності, пошуку та утвердження власного особливого шляху у професійному світі, своїх цінностей та сенсу свого існування за допомогою власних зусиль, діяльності, співтворчості з іншими людьми.

Становлення індивідуальності суб'єктів інноваційного освітнього простору відбувається у процесі особистісної самореалізації. Соціальна активність особистості визначає можливості розширення внутрішнього світу людини, збагачення її змісту в інтерсуб'єктному спілкуванні. Інтерсуб'єктне спілкування є самостійною цінністю залучення до творчої унікальності людини, готовності та здатності до щирого взаємо розкриття та внеску у розвиток внутрішнього світу іншого – самореалізації у формі персоналізації [1].

У педагогічній науці, яка покликана забезпечити освіту людини, треба, перш за все, розуміти того, хто навчається, його інтереси, потреби, здібності, ціннісні орієнтації та установки. Однак як би добре педагог не вивчив кожного студента, не діагностував процес та результати самовиховання, воно неможливо без того, щоб кожен здобувач сам добре знав себе, свої переваги та недоліки, а тому найважливішим завданням педагога є стимулювання самопізнання здобувачів освіти. Тут право мірно говорити про єдність педагогічної діагностики самовиховання та самопізнання студентів.

Потреба у збереженні власної індивідуальності (прагнення незалежності від інших та бажання зберегти неповторність, своєрідність власної особистості, своїх поглядів та переконань) посідає чільне місце у структурі мотивів студентів майбутніх фахівців соціальної сфери. Така мотивація здобувачів є рушійною силою розвитку психологічної готовності до інноваційної діяльності та роботи в інноваційному освітньому просторі.

Сучасна орієнтація вищої освіти на формування компетенцій як готовності та здатності людини до професійної діяльності передбачає створення умов, у яких студент як учасник освітнього процесу проявляє себе не лише за допомогою пізнавальної активності, але й через особистісну соціальну позицію, що дозволяє виразити себе як суб'єкта освоєння професійної діяльності.

В умовах зміни, що відбуваються в сучасному українському суспільстві, висувуються нові вимоги до кожної особи, фокусуючись на здатності бути суб'єктом свого професійного розвитку, самостійно знаходити вирішення соціально та професійно значущих проблем у швидкоплинних умовах.

Список використаних джерел

1. Дубасенюк О.А. Інноваційні освітні технології та методики в системі професійно-педагогічної підготовки. *Професійна педагогічна освіта: інноваційні технології та методики*: монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. С. 14–47.
2. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи: монографія. / за ред. П. Сауха. Житомир: Видавництво ЖДУ ім. І. Франка. 2011. С. 444.
3. Куклін О. Концептуальні засади інноваційного розвитку вищих навчальних закладів. *Ефективна економіка*. 2012. № 6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2012_6_5.
4. Мацук Л., Кузенко О., Кузенко П. Створення інноваційного освітнього середовища в контексті модернізації ЗВО України. *Молодь і ринок*. 2021. № 4. С. 119 - 124. URL: <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/236413/234921>
5. Про затвердження розвитку педагогічної освіти Наказ Міністерства освіти і науки України № 776 від 16.07.2018 р. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>
6. Смолінчук Л., Сінь Ч. Створення інноваційного освітнього середовища закладу вищої освіти. *Актуальні проблеми вищої професійної освіти*. Київ. 2022. С. 77-78. URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/54991>.